

51002

A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

É R T E S Í T Ő J E.

m-c.

A M. T. AKADÉMIA RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI

A FŐTITKÁR.

TIZENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM.

1. SZÁM.

BUDAPEST

HORNÝÁNSZKY VIKTOR SAJTÓJA.

1884.

III. *Gombár Mihály előadásai a szarvasmarhatenyésztésről.* Tervrajz, mutatóváuynyal. Beuyújtja Dömény József.

13. Főtitkár bejelentí, hogy a Péczely drámái jutalom, melyre mult évi deczember 31-ig két pályamű érkezett, és a Lukács-alapítványból hirdetett nyilt pályázat határideje ezen évi márczius 31-én jár le. A nagy- és Marczibányi-jutalomért versenyző bölesészeti munkák beuyjtásának határideje f. évi január 31-ike. Az első magyar általános biztosító-társaság alapítványából kitűzött nemzetgazdasági jutalomra igényt tartó munkák f. évi ápril hó 15-ig nyujtandók be.

Tudomásul vétetik, s a beérkezett két Péczely-pályamű levéltári őrizet alá adatik.

Második akadémiái ülé.

Az I. (nyelv- és széptudományi) osztály első ülé.

1884. január 7.

Hunfalvy Pál r. t. osztályelnök elnöklése alatt.

15. Goldziher Ignác l. t. felolvassa *A mohamedán jog eredete* című értekezését. Kivonatban így:

Renan Ernő az arabok szellemi életének jellemzése alkalmával többek között azt állítja, hogy a mohamedánok között oly magas fejlődés-fokig emelkedett *jogtudomány* (fikh) az arab geniús sajátlagos terméke, melynek megteremtésében ninesen része semmi idegen befolyásnak. A jelen előadás azon feladatot tűzte ki, hogy Renan e thézisének tarthatatlanságát bizonyítsa be és annak ép ellenkezőjét mutassa ki, hogy tudniillik a mohamedán jognak nemesak későbbi fejlődése állott idegen hatások befolyása alatt, hanem hogy a mohamedán jog alakulására a legelső lökés oly körökből eredt, melyekben a római jog tanulmánya keleten nagy virágzásnak örvendett. Az előadás mindenekelőtt a negatív bizonyítékokat adja elő, nevezetesen szól a jogfejlődési előzmények teljes hiányáról az iszlám előtti arab társadalomban, a legelső sajátképen arab és mohamedán törvényalkotási kísérletek szembeötlő fogyatékoságáról és azon tényről, hogy a mohamedán jogtudomány nem is arab földön, hanem Szyriában és Mezopotámiában indult meg. Áttér ezután az általa ez előadásban tárgyalt kérdés jelen állására, szolván *Kremer Alfréd* fényes kutatásairól e téren, és jellemezvén a franczia iskola kutatásait az északafrikai mohamedán jog

viszonyáról a római joghoz. G. azonban a kérdést egy lépéssel tovább akarja viinni, midőn nem annyira azon kétségbevonhatatlan tényre veti a súlyt, hogy a mohamedán törvény tételeinek nagy száma tagadhatatlan kölesönvételel mutat a római jogból, hanem arra, hogy a mohamedán jogtudomány methodologiai mozzanatai, hogy a jogforrásokra és azok használatára vonatkozó felfogás a római jog képmását és a mohamedán törvényanyag viszonyaihoz mért feldolgozását mutatja elénk. Mindenekelőtt a *jus scriptum* és *jus non scriptum*-ot illető tanokból mutatja ki ezt, melyeknek első gondolatát az arabok más-honnan nem kölesönözték mint a római jogot művelő köröktől, a melyekkel hogy a mohamedán theologusok sűrűen érintkeztek a fennemlített országokban, szintén bőven kimutattatik. Továbbá a *jus non scriptum*-ból való deductió módszerének egyes főbb mozzanataira tér át és a római joghoz való viszonyokat tünteti fel. Szóba kerül az *opinio*, *analogia*, *consensus* s. a. t. Előadó azt hiszi, hogy a mohamedán jogásznak neve: fakih (annyi, mint: okos, belátó ember) nem véletlenül azonos a prudens-el. Még a jogtudománynak, mint „*divinarum ac humanarum rerum cognitio*“ való definiálásával is találkozunk a mohamedánoknál, és csak az iszlám V. századában kísérelte meg Al-Sazzâli, híres mohamedán theologus, hogy e definitió ellen felszólaljon.

Ezután a „*jus non scriptum*“ érvénye ellen a mohamedán iskolákban támadt harezokra tér át az előadás és annak kimutatására, hogy a harez, midőn a *jus non scriptum* érvényére nézve kedvezően dőlt el, egyúttal megindult a mohamedán jog, mint tudomány és rendszer, még pedig e győzelem színhelyét ép azon országok képezik, a hol a mohamedán hólítás után is a keresztény egyház körében virágzásban volt a római jog tanulmánya. Szerző annak behizonyításával végzi értekezését, hogy e körökkel a mohamedán tudósok a legsűrűbb érintkezést folytatták, úgy, hogy még dogmatikai kérdésekben is tőlök tanultak és kölesönöztek.

Birálatra adatik.
